

Қазақстан 2050

ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
КАЗАХСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ АЛЬ-ФАРАБИ
AL-FARABI KAZAKH NATIONAL UNIVERSITY

ГЕОГРАФИЯ ЖӘНЕ ТАБИҒАТТЫ ПАЙДАЛАНУ ФАКУЛЬТЕТІ
ФАКУЛЬТЕТ ГЕОГРАФИИ И ПРИРОДОПОЛЬЗОВАНИЯ
FACULTY OF GEOGRAPHY AND ENVIRONMENTAL SCIENCES

«ФАРАБИ ӘЛЕМІ»

атты студенттер мен жас ғалымдардың
халықаралық ғылыми конференция

МАТЕРИАЛДАРЫ

Алматы, Қазақстан, 6-8 сәуір 2021 жыл

МАТЕРИАЛЫ

международной научной конференции
студентов и молодых ученых

«ФАРАБИ ӘЛЕМІ»

Алматы, Казахстан, 6-8 апреля 2021 года

MATERIALS

International Scientific Conference
of Students and Young Scientists

«FARABI ALEMI»

Almaty, Kazakhstan, April 6-8, 2021

ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
КАЗАХСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ АЛЬ-ФАРАБИ
AL-FARABI KAZAKH NATIONAL UNIVERSITY

ГЕОГРАФИЯ ЖӘНЕ ТАБИҒАТТЫ ПАЙДАЛАНУ ФАКУЛЬТЕТІ
ФАКУЛЬТЕТ ГЕОГРАФИИ И ПРИРОДОПОЛЬЗОВАНИЯ
FACULTY OF GEOGRAPHY AND ENVIRONMENTAL SCIENCES

«ФАРАБИ ӘЛЕМІ»

атты студенттер мен жас ғалымдардың
халықаралық ғылыми конференция
МАТЕРИАЛДАРЫ

Алматы, Қазақстан, 6-8 сәуір 2021 жыл

МАТЕРИАЛЫ

международной научной конференции
студентов и молодых ученых

«ФАРАБИ ӘЛЕМІ»

Алматы, Казахстан, 6-8 апреля 2021 года

MATERIALS

of International Scientific Conference
of Students and Young Scientists

«FARABI ALEMI»

Almaty, Kazakhstan, April 6-8, 2021

Ответственные секретари:

Моминов С.А., Калимбетов Е.А., Амангелді Ә., Үркінбай Ж.А.,
Ердесбай А.Н., Оракова Г.О., Аталыкова Н.С., Жолдасбек А.Е.

Материалы международной научной конференции студентов и молодых учёных «Фараби әлемі». Алматы, Казахстан, 6-8 апреля 2021 года. – Алматы: Қазақ университеті, 2021. – 294 стр.
ISBN 978-601-04-5246-6

MULTIPLICATIVE EFFECT OF TOURIST AND RECREATIONAL ACTIVITIES OF THE STATE NATIONAL NATURAL PARK “BUIRATAU”

Сапиева А.Ж.

Ақтымбаева А.С. жетекшілігімен

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті

e-mail: mashok_1993@mail.ru

The State National Nature Park "Buiratau" is one of the key places of tourist interest in the Nur-Sultan cluster and is becoming the main tourist center of the country. As the Buiratau National Park is one of the last established and newest national nature parks in Kazakhstan, its impact on the local economy is uncertain. Therefore, the main purpose of the research work was to assess the multiplier effect of tourist and recreational activities of the SNNP "Buiratau", which will determine the practical tool for taking into account the multiplier effect-the tourism multiplier, which is the coefficient of the influence of tourism on related sectors of the economy.

The first stage of the study was to study the conditions for the long-term development of tourist and recreational activities of the national natural park "Buiratau". To solve this problem, the method of the total tourist potential of S.R. Yerdavletov was applied. As a result of the inventory of natural and socio-economic tourist and recreational resources, as well as tourist facilities, the total tourist and recreational potential of the SNNP "Buiratau" amounted to 369 points. In general, the combined tourist and recreational potential of the SNNP "Buiratau" is favorable for the development of tourist and recreational activities. At the moment, various types of recreational and excursion tourism are actively developing on the territory of "Buiratau". In addition, the national park has significant prospects for the development of other types of tourism, in particular qualification tourism. The inventory carried out in the process of assessing the total tourist and recreational potential allowed us to determine the composition and structure of the tourist and recreational activities of the national park under study and, ultimately, will allow us to assess the multiplier effect. In addition, at this stage, a series of component-by-component maps was compiled for the spatial representation of the results of the interim study.

The next task that we had to solve was to consider the theoretical and methodological aspects of the multiplier effect in tourism and the existing methods of its assessment. According to the works of foreign and domestic economists and tourism theorists, the tourism multiplier is the ratio of changes in one of the key economic indicators to changes in tourist spending. This phenomenon, among other things, is accompanied by a number of other positive trends. In order to more comprehensively and in detail consider the essence and content of the multiplier effect in tourism, a classification of the tourist multiplier was compiled. It is based on the following criteria: the main types, the degree of complexity, the direction of action, the nature of the presentation, the scale of manifestation, the cause of occurrence, the time of development of tourist and recreational activities, the forms of tourism, the form of presentation and the degree of openness of the economy of a tourist destination. The world scientific community has not yet adopted a single methodological basis for calculating the tourist multiplier. We have considered various methods proposed by different authors, which are often based on different statistical indicators. This is due to the lack of a single unified tourism statistics, which is one of the main problems of the global tourism industry. In conducting our research on the assessment of the multiplier effect of tourist and recreational activities, we were guided by the general principles of calculating the tourist multiplier.

Thus, the assessment of the multiplicative effect of tourist and recreational activities is a complex research process that requires a large amount of initial information. The results obtained during the assessment make it possible to assess the real contribution of the tourism subject to the economy and, therefore, to take into account when planning the economy. But in this case, the assessment of the multiplier effect should be carried out in the context of all sectors of the national economy.

**ШАҒЫН ОРНАЛАСТЫРУ ОРЫНДАРЫ: ҰЙЫМДАСТЫРУ
ЖӘНЕ ҚЫЗМЕТ КӨРСЕТУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ**

*Шоканова А.К.,
Абдреева Ш.Т. жетекшілігімен
Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті
e-mail: shokanova.adiya@mail.ru*

Орналастыру әрдайым туристік пакетке кіріп, оның негізгі буыны болып саналады. Бүгінгі таңда қонақ үй индустриясы арзан қонақ үйлерден бастап, қымбат бес жұлдызды қонақ үй кешендеріне дейінгі барлық санаттағы орналастыру орындарын қамтиды. Оның ішінде шағын орналастыру орындары туристік нарықтың дамуына үлкен әсер етеді. Бұл туристердің шағын орналастыру орындарына тез бейімделуіне байланысты, туристерге өздерін үйдегідей жайлы және ыңғайлы сезінеді. Шағын орналастыру орны – әр түрлі ұйымдастырушылық-құқықтық нысандағы ұйымдар, жеке кәсіпкерлер мен жеке тұлғалар пайдаланатын, 150 нөмірлерден аспайтын орналастыру қызметтерін ұсынуға арналған үй-жайларын айтады. Шағын орналастыру құралдарының өзіндік ерекшеліктері бар. Біріншіден, бұл орташа табысы бар отбасы үшін жақсы баға деңгейі болып келеді. Хостелдердің жартысынан көбі қаланың орталығында орналасқан, өйткені олар қосымша шығындары жоқ туристерге арналған. Шынында да, шағын қонақ үйлер қомақты ақшаны үнемдеп қана қоймай, сонымен бірге әлемнің кез келген бұрышынан жаңа достар табуға мүмкіндік береді. Сондай-ақ, клиенттердің аздығы барлық адамдарға көп уақыт бөлуге, тілектеріне жедел жауап беруге мүмкіндік береді. Үшіншіден, бизнестің бұл сегментінде үлкен қонақ үй кешеніне қарағанда инвестициялық шығынның тез өтелімділігі байқалады. Сонымен қатар, шағын қонақ үйлер ұқсас кластағы үлкен қонақ үйлерге қарағанда жеңілдетілген жеңілдік жүйесін қолданады. Мұның бәрі қонақ үй бизнесінің осы түрлеріне әр түрлі елдер нарығында мықты позиция алуға мүмкіндік береді, ал олардың дамуы туристердің үйдегі жайлылыққа деген сұранысына жауап болады.

Айта кететін жайт, шетелде олардың қонақ үй шаруашылығындағы үлесі орта есеппен 40% құрайды. Хостелдер Еуропада көптеген жылдар бұрын пайда болған, бірақ Қазақстанда ол әлі жаңа сала. Хостелдер негізінен Алматы, Нұрсұлтан сияқты ірі қалаларда шоғырланған. Олардың көп бөлігі тұрғын үйлердің қабаттарында немесе жалға алынған үй-жайларда орналасқан. Қазақстанда бұл сегмент шет елдерге қарағанда артта қалып тұр. Бірақ адамдардың бұл орналастыру түріне сұраныстары аз емес. Шағын орналастыру орындарының бюджеті шектеулі, ал бәсекелестік күннен күнге өсіп, әркім өз кәсіпорынның тартымдылығын арттыруға мүдделі болады. Кейбір кәсіпорындар бәсекелестікке төтеп бермей, осы бизнестен кетеді. Әлеуметтік медианы пайдалану арқылы туристерді өздеріне аудару, өзінің қызметтері жайлы ақпарат беріп, кері байланыс орнатуға болады. Бәсекелестіктің артуына байланысты өз клиенттеріне қосымша қызметтер ұсыну кем болмайды. Сонымен қатар, мемлекеттік қолдау бұл бизнесте маңызды рөл атқарады. Адамдар тек түнеу үшін ғана емес, тәжірибе жинау мен танысу үшін шағын орналастыру орындарын тандайды. Біздің елде бұл әлі дамымаған сала болғандықтан, мұндай орналастыру орындары үшін қонақ үй бизнесінің стандарттар мен қызметтері туралы көп білетін жақсы кадрларды қажет етеді. Қызмет көрсету әрқашан қонақүйлерден жоғары болуы керек, себебі адамдар үйдегідей тыныштық пен жайлылық сезінгісі келеді. Сонымен бірге клиенттерді даралық, креативтілік, әртүрлілік қызықтырады, олар жаңа және ерекше нәрсені іздейді. Бұл орналастыру орындары өлшемі бойынша кіші болса да, маңыздылығы жағынан кіші емес. Шетелдік тәжірибеге сүйене отырып, бұл сегмент елдің туристік имиджіне оң әсер етеді деп айтуға болады.

<i>Tarasenko V.V.</i> Development of Regional Tourism within the Frameworks of the “Experience Economy” Concept.....	180
<i>Yessenaliyeva A.B.</i> Motivational Features of Youth Tourism	181
<i>Сапиева А.Ж.</i> Multiplicative Effect of Tourist and Recreational Activities of the State National Natural Park “Buiratau”	182
ҚОНАҚЖАЙЛЫЛЫҚ ГОСТЕПРИИМСТВО HOSPITALITY	
<i>Шоканова А.К.</i> Шағын орналастыру орындары: ұйымдастыру және қызмет көрсету ерекшеліктері	183
<i>Султан А.Т.</i> Гостиница «Mercure» как репрезентативный представитель предприятий размещения города Алматы	184
<i>Төлеубаева А.</i> Қонақжайлық индустриясындағы франчайзинг	185
<i>Шарбай Т.С.</i> Инновационные формы организации размещения туристов на казахстанском участке Шелкового пути (на примере авторского проекта «Еco-Turaq»)	186
<i>Akhmerov M.K.</i> Prospects of the Hotel Business Development in Pavlodar Oblast	187
<i>Izmakhan A.M.</i> Small Catering Establishments and its Organization.....	188
<i>Toleugazina D.</i> The Impact of Floristic Design to Making Hospitality Atmosphere	189

ЭКОЛОГИЯ ЖӘНЕ АДАМ ТІРШІЛІК ҚАУІПСІЗДІГІ СЕКЦИЯСЫ
СЕКЦИЯ ЭКОЛОГИЯ И БЕЗОПАСНОСТЬ ЖИЗНЕДЕЯТЕЛЬНОСТИ ЧЕЛОВЕКА
SECTION ECOLOGY AND HUMAN LIFE SAFETY

ЭКОЛОГИЯ
ЭКОЛОГИЯ
ECOLOGY

<i>Аллаярова Ф.Р.</i> Комплексная оценка воздействия на окружающую среду процесса утилизации отходов на примере компании ТОО «ПромТехноРесурс»	191
<i>Абдукаримов А.</i> Экологические последствия таяния ледников	192
<i>Абдукаримов А.</i> Решение экологических проблем газификации Алматинской ТЭЦ-2.....	193
<i>Ахметкаримова А.</i> Экологический план борьбы с глобальным потеплением	194
<i>Ахметкаримова А.</i> Экологические проблемы переработки твердых бытовых отходов	195
<i>Амирхан А.А.</i> Перспективы роста и проблемы старения населения Казахстана	196
<i>Амирхан А.А.</i> Экологические проблемы повышения уровня моря	197
<i>Асқар Ш.Т.</i> Кәсіпорынның (Қарашығанақ Петролиум Оперейтинг) атмосфералық ауасының құрамын зерттеу және табиғатты қорғау іс-шараларының кешенін жасау	198
<i>Авдеев В.В.</i> Экологически опасные для здоровья города Казахстана.....	199
<i>Авдеев В.В.</i> Концепция процесса перехода к зеленой экономике в Казахстане	200
<i>Бакирбаев Ж.Б.</i> Жамбыл облысының экологиялық проблемаларының әлуметтік-экологиялық аспектілері	201
<i>Бақтыбай Р.М.</i> Құрылыс алаңының қауіпсіздік деңгейін арттыру	202
<i>Биекенова Д.</i> Углеродный след человека – важнейший показатель устойчивого развития города	203
<i>Болатова Д.Р.</i> Глобальные проблемы человечества и пути их решения	204
<i>Болатова Д.Р.</i> К вопросу о проблеме по снижению вреда от табака	205
<i>Ботаева М.Қ.</i> Атырау облысы мұнай-газ кешені кәсіпорындарының қоршаған ортаға әсерін бағалау.....	206

**«ФАРАБИ ӘЛЕМІ»
атты студенттер мен жас ғалымдардың
халықаралық ғылыми конференция
МАТЕРИАЛДАРЫ**

Алматы, Қазақстан, 6-8 сәуір 2021 жыл

**МАТЕРИАЛЫ
международной научной конференции
студентов и молодых ученых
«ФАРАБИ ӘЛЕМІ»**

Алматы, Казахстан, 6-8 апреля 2021 года

**MATERIALS
of International Scientific Conference
of Students and Young Scientists
«FARABI ALEMI»**

Almaty, Kazakhstan, April 6-8, 2021

ИБ №14389

Басуға 05.04.2021 жылы қол қойылды. Формат 70x100¹/₁₆.

Көлемі 24,5 б.т. Тапсырыс №3491. Таралымы 10 дана.

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің

«Қазақ университеті» баспа үйі.

Алматы қаласы, әл-Фараби даңғылы, 71.

«Қазақ университеті» баспа үйі баспаханасында басылды.

